

nieuwe uitgaven

Maak van uw tuin een vogelparadijs

Eigenlijk is het moeilijk te zeggen wat nu het meest aantrekkelijke is van dit boekje (12,5 x 20,5 cm). Zijn het de prachtige (en gezellige) kleuren-tekeningen van Marjolein Bastin die door het hele boek dwarrelen, of is het de informatieve tekst van Nico de Haan? In de tekst staan handige tips en ideeën om uw tuin zo vogelvriendelijk mogelijk te maken. Ofschoon u niet moet denken dat u bij het planten van jonge besdragende struiken meteen het eerste jaar al een rijke bessenoogst aan de vogels kunt presenteren. Zo'n echte vogelvriendelijke tuin moet veelal langzaam ontstaan, zo'n tuin moet zich geleidelijk aan ontwikkelen.

Het is een leuk boekje om als geschenk te geven aan diegenen bij wie de interesse voor de tuin en het leven dat zich daar afspeelt al sluimert. Het is een luchtig boekje waarin zich oud en jong zullen verheugen.

Marjolein Bastin & Nico de Haan: Maak van uw tuin een vogelparadijs. 114 bladzijden, kleurentekeningen van Marjolein Bastin (1997). Uitg. Bosch & Keuning Uitgeverijgroep, Sesam/Anthos, Herengracht 435-437, 1017 BR Amsterdam, (020) 524 54 11. Prijs f 24,90. Kopers van het boek ontvangen gratis een poster met illustraties van Marjolein Bastin.

Vogels in tuinen en parken

Dit boek heeft twee doelstellingen: u te laten zien hoe u vogels kunt aanmoedigen uw tuin te bezoeken door ze plekken aan te bieden waar ze kunnen foerageren, drinken en nestelen. En om u in staat te stellen de soorten te herkennen bestaat het daaropvolgende deel uit 140 ruim geïllustreerde bladzijden met informatie over zeventig vogelsoorten. Hiermee kunt u de vogels die uw tuin bezoeken, leren herkennen en u leest over hun gewoonten. Iedere soort wordt afgebeeld in verscheidene kleden en de illustraties laten verscheidene aspecten van hun gedrag zien.

Het sterke punt van dit boek zijn de uitvoerige uiterlijke kenmerken van mannetjes, wijfjes en jeugdleden. Jammer is dat er in dit, uit het Engels vertaalde, boek minder aandacht wordt besteed aan kenmerken van het gedrag dat juist in tuinen er belangrijk toe kan bijdragen aan de herkenning van een bepaalde vogelsoort. Om voor de vuist weg maar wat voorbeelden te noemen: hoogte van zangplek, voedsel, troepvorming, geluid. De tekst bij de magnifieke kleurenplaten is kort gehouden maar is desalniettemin duidelijk typerend voor de beschreven soorten. Het boek is weliswaar geen volledige vogelgids maar diegenen met een kleine of grote tuin kunnen hier voorlopig gemakkelijk mee vooruit zonder verstrikt te raken in een enorm aantal soorten die bij ons kunnen voorkomen maar die ze voorlopig toch niet zullen tegenkomen. Het is daarom een pracht van een boek voor diegenen die zich voor wat de vogels betreft voorlopig willen beperken tot tuin, park en de directe omgeving daarvan.

Mark Golley & Stephen Moss: Vogels in Tuinen en Parken. 176 bladzijden, ruim 500 kleurenillustraties van David Daly, vertaling uit het Engels door Ger Meesters (1997). Oorspronkelijke titel *The Complete Garden Bird Book*. ISBN 90 5210 270 8. Uitg. B.V. Uitgeversmaatschappij Tirion, postbus 309, 3740 AH Baarn, (035) 541 20 50. Prijs f 49,50.

Vogels in de kijker

Over meer dan 250 van de beste vogelkijkgebieden in Nederland van Arnoud van den Berg en van België en Noord-Frankrijk (de regio's die aan België grenzen op uitzondering van Picardië) van Dominique Lafontaine wordt in een nieuw boek de praktische informatie gegeven. Van elk gebied worden de coördinaten gegeven en de perioden wanneer het betrokken gebied het beste is te bezoeken en hoe er te komen. Een enkele maal is er een overzichtskaartje van het gebied bijgevoegd.

En natuurlijk wordt van elk gebied vermeld welke interessante vogelsoorten die van belang voor ons zijn, men er tegen kan komen. Soms is er een verdeling in broed- en trekperiode. Ook wordt soms een indicatie gegeven van het aantal broedparen in een bepaald gebied.

Bij Argonne missen wij het voorkomen van de Griel en bij Lac du Der-Chantecoq bijvoorbeeld de Grauwe Gors. Veel gewone soorten worden in verhouding weinig of in het geheel niet vermeld (in sommige gevallen weer wel, jammer want er zijn vast wel mensen die willen weten waar je bijvoorbeeld Steenlopers kunt zien). Relatief talrijke soorten die in de buurlanden (inclusief Groot-Brittannië) zeldzaam zijn, worden wel regelmatig vermeld.

Het boek mogen wij wel uiterst gebruiksvriendelijk noemen. De inhoud vermeldt alle besproken gebieden per streek of provincie. Op de kaartjes van de landen zijn de besproken gebieden terug te vinden, zowel op aangegeven nummer als alfabetisch. Het register vermeldt alle besproken terreinen en verwijst per soort naar alle bladzijden waarop deze worden vermeld. Wil men dus bijvoorbeeld kijken waar er Roodmussen kunnen worden gezien dan is dat via het register geen probleem.

Ofschoon op de nieuwste stafkaarten nog veelal de oude spelling van de geografische namen worden gebruikt, is in dit boek veelal (uitgezonderd bijvoorbeeld Hondsbosscbe Zeewering, Brabantse Biesbosch en Boschplaat) de nieuwe spelling gehanteerd. Eén geografische naam wordt consequent onjuist gespeld, namelijk Lepelaarplassen schrijft men zonder een 's' midden in het woord.

Naast welk seizoen het meest geschikt is, wordt ook informatie gegeven over de beste uitkijkpunten en observatiehutten en telefoonnummers van plaatselijke vogelinstanties, gidsen, natuurcentra of veerboten. Het is jammer dat per gebied geen literatuur is vermeld, terwijl dat juist bij voorbereidingen van een bezoek zeer van pas kan komen.

Het boek is vooral bestemd voor excursies met eigen vervoer, niet alleen per auto maar ook per fiets. Vermeldenswaard zijn de aardige zwartwittekeningen en de karakteristieke kleurentekeningen van opmerkelijke vogelsoorten.

Arnoud van den Berg & Dominique Lafontaine: Vogels in de Kijker. 216 bladzijden, kleurplaten van Gerald Driessens, zwartwitillustraties van Dirk Moerbeek, vertaling Franse tekst André J. van Loon, eindredactie Henk Nieuwenkamp (1997). ISBN 90 5210 278 3. Uitg. B.V. Uitgeversmaatschappij Tirion, postbus 309, 3740 AH Baarn, (035) 541 20 50. Prijs f 49,50.

Vogels herkennen

'Vogels herkennen' is een basisveldgids waarin alle vogelsoorten worden beschreven die in Nederland en België broeden. Maar ook alle algemene wintergasten en andere regelmatig verschijnende trekvogels zijn opgenomen. Omdat de tegenwoordig veel gebruikte vogelgidsen te omvangrijk en te gecompliceerd zijn geworden is er maar al te vaak behoefte aan een wat eenvoudige gids waarin men niet verstrikt raakt in allerlei zeer zeldzame soorten die de leek toch niet te zien zal krijgen. De achterliggende gedachte was dat het een populaire gids voor het hele gezin moest zijn.

Deze veldgids behandelt 291 vogelsoorten. De tekst wordt door goede kleurentekeningen van Jens Overgaard Christensen op de tegenoverliggende bladzijde begeleid. Het voorkomen in Nederland en België is aan de hand van de nieuwste gegevens per soort vermeld.

Een aantal vogelsoorten zoals Taigagaai, Witrugspecht, Drieteenspecht, Dwerguil, Oeraluil, Laplanduil, Auerhoen en dergelijke zal men hier niet gauw tegenkomen. Maar ja, dat komt omdat het origineel geen Nederlandstalige uitgave is.

Een soepeler, lichte uitvoering van de omslag was hier meer op z'n plaats geweest, waardoor de gids gemakkelijker op zak kan worden megedragen.

Een prachtige gids die voor de beginnende vogelliefhebbers meer dan voldoende informatie verschaft en die veel verwarring over allerlei nauwelijks hier voorkomende vogelsoorten voorkomt.

Benny Génsbøl: Vogels herkennen. Basisveldgids, met beschrijvingen van 291 soorten in kleur. Kleurenillustraties van Jens Overgaard Christensen. 272 bladzijden. Vertaling en bewerking door Ger Meesters (1997). Originale titel Fuglene omkring os. ISBN 90 6097 436 0. Uitg. Schuyt & Co., Postbus 563, 2003 RN Haarlem, (023) 532 54 40. Prijs f 49,50.

ANWB Vogelgids

Niet minder dan 550 vogelsoorten worden in de ANWB Vogelgids behandeld. Van elke vogelsoort is behalve een algemene beschrijving ook het geluid, de habitat, de verspreiding en het voorkomen in het kort weergegeven. Tegenover de tekst is een kleurenfoto van de desbetreffende vogelsoort afgebeeld. Een vogelgids gebaseerd op kleurenfoto's ziet er heel aantrekkelijk uit, maar het is de vraag of een leek daarvan waargenomen vogels kan herkennen. De gebruiker van de gids zal toch wel een zekere basis-kennis moeten hebben om ermee overweg te

kunnen. Zo'n honderd tekeningen verschaffen hier en daar aanvullende informatie. Het is verstandig dat voor de foto's spaarzaam gebruik is gemaakt van werkelijke nestfoto's. Het is interessant te zien dat zich ook in Groot-Brittannië een uitgebreide vogelfotografie heeft ontwikkeld, daar alle foto's door Engelsen zijn gemaakt. Van vele vogelsoorten zijn prachtige opnamen gebruikt, van sommige soorten valt het op dat er niet betere foto's van zijn gevonden.

Het voorkomen wordt voornamelijk in Nederland vermeld, terwijl daarbij best ook informatie had moeten worden gegeven over het Nederlandstalige deel van België.

Een leuke en vooral goedkope gids die heel wat nieuwe vogelliefhebbers kan opwekken.

Paul Sterry: ANWB Vogelgids. Vogelgids voor heel Europa. 320 bladzijden, ruim 720 kleurenfoto's en 100 kleurentekeningen (1997). Originale titel Field Guide to the Birds of Britain and Europe. ISBN 90 18 00760 9. Vertaling en bewerking Ger Meesters. Redactie André J. van Loon. Uitg. ANWB B.V., ANWB Media, postbus 93200, 2509 BA Den Haag, (070) 314 73 96 en B.V. Uitgeversmaatschappij Tirion, Baarn. Prijs f 29,95. Verkrijgbaar voor leden bij alle ANWB-verkooppunten.

Naar een natuurmeetlat voor landbouwbedrijven

In 1995 verscheen bij het Centrum voor Landbouw en Milieu een publicatie over de natuurmeetlat.

Welke natuur is aanwezig op landbouwbedrijven? Deze vraag wordt vaak gesteld in discussies rond de uitvoering van het natuurbeleid in Nederland. Veel natuurbeschermers beschouwen het belang van natuur op landbouwbedrijven als beperkt, veel boeren kennen er juist een grote betekenis aan toe. Zonder antwoord op deze vraag is verder praten vaak moeilijk. De beschikbaarheid van een systeem om op landbouwbedrijven aanwezige natuur te kwantificeren en te waarderen kan het gezochte antwoord opleveren.

Het Centrum voor Landbouw en Milieu heeft in een studie de hoofdlijnen voor een dergelijk systeem ontwikkeld: de natuurmeetlat.

Een interessant onderdeel in deze studie is de poging om de maatschappelijke betekenis van soorten te vertalen in een waardering. Vernieuwend is dat daarbij niet alleen is gekeken naar de betekenis uit oogpunt van biodiversiteit maar ook de betekenis voor de recreant (aantrekkelijkheid van natuur) is in beeld gebracht.

De resultaten van de inventarisaties leveren samen met de waardering een score op. Zo kan men met de natuurmeetlat de 'natuurproductie' op landbouwbedrijven goed zichtbaar worden gemaakt en er ontstaat na verloop van tijd een inzicht in de ontwikkeling van deze 'natuurproductie'. Dit zal de communicatie tussen boer en samenleving vergemakkelijken en het kan de basis vormen voor het maatschappelijke draagvlak voor agrarisch natuurbeheer.

De auteur meent dat met de natuurmeetlat een belangrijke stap is gezet. Er is nog discussie mogelijk over het waarderingssysteem en over de selectie van soorten. Bovendien kost het veel in-

spanning om de natuur op een bedrijf in kaart te brengen. Dit behoeft toepassing echter niet in de weg te staan. Het is van belang om met de natuurmeetlat aan de slag te gaan en een volgende stap te zetten: toetsen en toepassen van de natuurmeetlat in de praktijk. Hierbij zouden naast boeren ook landbouworganisaties, natuurbeschermingsorganisaties en overheden moeten zijn betrokken. Zo kan een brede acceptatie van de natuurmeetlat worden bereikt.

In de hoofdstukken is getracht een antwoord te geven op de vraag of het mogelijk is om met een natuurmeetlat inzicht te krijgen in de natuurproductie van landbouwbedrijven. Verscheidene onderdelen van het antwoord worden geformuleerd in de vorm van conclusies en aanbevelingen. De natuurmeetlat zal aan een gedegen praktijktoets moeten worden onderworpen. Ook is het gewenst een aantal zaken verder te onderzoeken. Hiervoor wordt een voorstel voor een vervolgproject geschetst.

J.C. Buys: Naar een natuurmeetlat voor landbouwbedrijven. 102 bladzijden, 4 bijlagen, figuren, tabellen, zwart-witfoto's (1995). CLM 169-1995. Uitg. Centrum voor Landbouw en Milieu, postbus 10015, 3505 AA Utrecht, (030) 244 13 01. Prijs f 25,-. U kunt deze publicatie schriftelijk of telefonisch bestellen.

CD Vogels van de natuurmeetlat

Het Centrum voor Landbouw en Milieu (CLM) heeft een CD uitgebracht met de geluiden van 59 vogels die kunnen broeden op landbouwbedrijven. De uitgave is een samenwerking met Vogelbescherming Nederland.

De vogels worden onderscheiden naar vier groepen:

- akker- en weidevogels;
- vogels van gebouwen;
- moeras- en watervogels;
- bos- en struweelvogels.

De selectie van soorten is afkomstig van de Natuurmeetlat. De natuurmeetlat is een meetstelsel waarmee een boer met behulp van waarderingscijfers voor soorten de natuurwaarde van zijn landbouwbedrijf kan berekenen. Alvorens hij kan rekenen moet de boer eerst een aantal inventarisaties uitvoeren, waaronder van de broedvogels. Nu zijn veel vogels het beste te inventariseren aan de hand van hun zang. Uit de eerste praktijktesten van de natuurmeetlat blijkt dat de boeren behoefte hebben aan ondersteuning bij de herkenning van vogelgeluiden. De CD is voor deze ondersteuning bedoeld en richt zich dus in de eerste plaats op boeren.

Desalniettemin zullen meer mensen zijn geïnteresseerd in de geluiden van de vogels op landbouwbedrijven. De CD is daarom voor f 35,- te bestellen bij het CLM, postbus 10015, 3505 AA te Utrecht, (030) 244 13 01.

Weidevogels in beeld

Er is een klein (zak)boekje verschenen over vijftien weidevogels (10 x 21 cm). Het wil de kennis over de weidevogels onder de mensen bevorderen en wel in de eerste plaats met duidelijke tekeningen. De naam van een dier is nog maar het begin van alle wijsheid. Het boekje herbergt informatie over nesten, geluid, balts- en broedge-

drag, maar ook leuke wetenswaardigheden en verklaringen voor opmerkelijke gedragingen, zoals waarom vliegt een Kievit op z'n kop, hoe maken Kieviten hun bijzondere baltsgeluid, waarom is de ene Grutto veel roder dan de andere, waarom komen Spreeuwen op grote gezamenlijke slaappleatsen en wat doet die Tureluur als hij u vanaf een hekpaaltje staat uit te schelden?

Het boekje is gemakkelijk mee te nemen in het veld en het is dan ook bedoeld voor iedereen die tijdens fiets- en wandeltochten door weidegebieden met meer kennis op zak beter wil genieten van het geluid en het gedrag van vogels die er zijn te zien. Maar het boekje is ook goed bruikbaar als leidraad bij cursussen en in het onderwijs.

Jan van Gelderen: Weidevogels in beeld. 34 bladzijden, 44 kleurentekeningen van Remko van Reijssen met een uitklaplaaat. Uitg. IVN, Amsterdam en KNNV Uitgeverij, Oudegracht 237, 3511 NK Utrecht, (030) 236 89 07. Prijs f 9,95 (voor leden van KNNV en IVN: f 8,95).

Te bestellen door het bedrag en f 6,- verzendkosten over te maken op giro 13 028 ten name van KNNV Uitgeverij, Utrecht, onder vermelding van 'bestelling D23 weidevogels'. Ook verkrijgbaar bij de boekhandel.

Ecologische Verkenning Veluwe

Natuurkwaliteiten op de Veluwe kunnen worden vergroot

Volgens het onderzoeksrapport 'Ecologische Verkenning Veluwe' (EVV) dat 10 september, is aangeboden aan de Begeleidingscommissie voor het Waardevol Cultuurlandschap Veluwe, kunnen de natuurkwaliteiten op de Veluwe aanzienlijk worden verhoogd.

Sinds een jaar of tien wordt op de Veluwe gewerkt met Integrale Deelplannen (IDP). Deze IDP's richten zich vooral op zoning, afsluiting van wegen, aanleg van recreatieve routes en vergroting van het leefgebied voor het grofwild. De deelplannen hebben vooral betrekking op het droge deel van de Veluwe.

Voor de natuurontwikkeling in de randgebieden (kwelzones/beken/uiteerwaarden) was echter nog geen visie ontwikkeld.

De EVV presenteert één samenhangende visie voor de Veluwe. Het rapport gaat uit van een zogenaamd 'aangroeimodel'. In dit model wordt gewerkt aan het vergroten van de huidige kwaliteitskernen op de Veluwe en aan het veiligstellen en invullen van de laatste 'ecologische poorten' naar de omliggende randgebieden en het rivierengebied.

De samenwerking tussen terreineigenaren onderling is hierbij van cruciaal belang.

Onderzoeksrapport

De laatste jaren zijn er veel nieuwe ideeën ontwikkeld over natuur- en bosbeheer in Nederland. Te denken valt aan geïntegreerd bosbeheer, bosbegrazing, stuifzandontwikkeling, soortenbescherming, beheer van vennen en meer ruimte voor natuurlijke processen op landschapsniveau. Het Streekplan van de provincie Gelderland (september 1996) speelt daar voor wat betreft het deelgebied de Veluwe al op in. Samen met het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Oost, heeft de provincie dit

rapport laten opstellen als ecologische aanvulling op de bestaande Integrale Deelplannen. Intensief is hierbij samengewerkt met de terreineigenaren.

Het rapport zal door Rijk, provincie en terreinbeherende instanties worden gebruikt als een werkdocument op basis waarvan samenwerkingsafspraken kunnen worden gemaakt, projectsubsidies worden onderbouwd en discussies rondom grote infrastructurele werken op de (Zuid-)Veluwe kunnen worden gevoerd.

Het Onderzoeksrapport Ecologische Verkenning Veluwe (EVV) is onder begeleiding van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij Directie Oost en de Provincie Gelderland opgesteld door het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) en het adviesbureau LB&P (thans Heidemij Advies B.V.).

Het EVV is een (ecologische) aanvulling op de vijf Integrale Deelplannen (IDP's) voor het Centraal Veluws Natuurgebied. Deze deelplannen, opgesteld in de jaren 1983-1994, richten zich met name op het behoud en ontwikkeling van de waarden in de bos- en natuurterreinen, het vergroten van de leefgebieden voor het grofwild, een verantwoord recreatief medegebruik en het terugdringen van gemotoriseerd verkeer. Veel voorstellen uit deze plannen zijn inmiddels uitgevoerd. De laatste jaren worden rijk en provincie geconfronteerd met nieuwe inzichten en ontwikkelingen aangaande inrichting en beheer van de Veluwe. Dit betreft zowel het bosbeheer (natuurtechnisch en geïntegreerd bosbeheer) als het stuifzand- en heidebeheer. Maar ook ontwikkelingen op het vlak van soortenbescherming en faunabeheer, bosbegrazing, grofwildbeheer en het beheer van vennen. Ook ontbrak er tot nu toe een samenhangende visie op de relatie van het Centraal Veluws Natuurgebied met de omliggende randgebieden: kwelzones, beek- en sprengensystemen en het rivierengebied. Het EVV draagt bij aan het optimaler kunnen afstemmen van deze inzichten en ontwikkelingen voor de gehele Veluwe.

Het EVV heeft in tegenstelling tot de IDP's geen bestuurlijke status, maar fungeert voor rijk en provincie als een werkdocument. Primair doel van het EVV is dan ook - naast het verder verhogen van de natuurkwaliteiten - het verkrijgen van draagvlak bij alle betrokkenen voor een samenhangende ecologische visie op de Veluwe. Bij het opstellen van het EVV is samen met de beheerders als het ware 'even' over de eigengrenzen en de hekken heengekeken. De huidige kwaliteiten en ecologisch kansrijke ontwikkelingsrichtingen zijn verkend en in beeld gebracht.

LB&P ecologisch advies B.V. en Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, (1997). Ecologische Verkenning Veluwe. Rapport nummer 50242, LB&P ecologisch advies B.V., Arnhem. Onderzoeksrapport, bijlagenbundel en kaartenmap. 106 bladzijden, 1 figuur, 1 tabel; bijlagebundel met daarin opgenomen de toelichtende tabellen, de geraadpleegde bronnen: 51 bladzijden; map met 21 losbladige kaarten. Nadere inlichtingen bij ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Directie Oost, Smedenstraat 284 (postadres Postbus 554, 7400 AN Deventer), (0570) 66 88 01, fax (0570) 66 88 66.

Boek over ganzen en zwanen in Nederland in 1985-1994

De officiële presentatie van het boek 'Ganzen en zwanen in Nederland' zal plaatsvinden op zaterdag 1 november 1997 tijdens het Nederlandse deel van de Ganzendagen in Zwolle. Er is dan reeds de mogelijkheid om dit interessante naslagwerk te kopen. U betaalt dan de gereduceerde prijs van f 20,-. Een klein bedrag voor een schat aan informatie over ganzen en zwanen in Nederland! Ook tijdens de Landelijke Dag van Sovon op 29 november in de Stadsschouwburg te Nijmegen, zal het boek voor f 20,- te verkrijgen zijn. U bespaart op deze wijze bovendien f 6,- aan portokosten als u het zelf komt afhalen. Vanaf 1 november is het ook te bestellen bij het Sovon bureau, door overmaking van f 26,- (inclusief verzendkosten) op girorekening 2 905 988 ten name van Sovon Vogelonderzoek Nederland, Rijksweg 178, 6573 DG, Beek/Ubbergen, onder vermelding van 'ganzen en zwanen 1985-94'. Tot 1 januari 1988 geldt het gereduceerde tarief: f 20,- (indien afgehaald) of f 26,- (inclusief verzendkosten). Daarna kost het boek f 31,- (inclusief verzendkosten).

Alle ganzen- en zwanentellers krijgen te zijner tijd nog een afzonderlijke aankondiging via de nieuwsbrief van de maandelijks tellingen.

Broedvogels landschapselementen Bronkhorst 1996

In 1996 heeft in opdracht van Staatsbosbeheer (regio Veluwe/Achterhoek) een broedvogelinventarisatie plaatsgevonden van een negental kleine landschapselementen rondom Bronkhorst en Steenderen, gelegen aan de oostzijde van de IJssel.

De oppervlakte van het te karteren gebied bedraagt 87 ha. De kartering geschiedt in het kader van de grootschalige gebiedsinventarisaties die professionele veldmedewerkers van het Sovonbureau jaarlijks uitvoeren in opdracht van Staatsbosbeheer (sinds 1989) en Natuurmonumenten (sinds 1993). Het betreft gebieden waarvan actuele broedvogelgegevens gewenst zijn ten behoeve van beheersplanning en/of beheersevaluaties en ten behoeve van de 'interne kwaliteitscontrole' (toetsing van het gevoerde beheer aan de beheersdoelstellingen). De periodiek herhaalde grootschalige gebiedsinventarisaties worden veelal aangeduid als 'ornithologische basiskarteringen'.

Op basis van de gegevens van de broedvogelinventarisatie dienen de onderstaande vragen te worden beantwoord:

- welke kolonievogel en zeldzame, schaarse en andere voor het beheer van belang zijnde soorten broeden in het gebied?
- wat is de verspreiding en het getalsmatig voorkomen van deze soorten?
- welke biotooptypen worden door deze soorten als broedplaats bezet?

In het object Bronkhorst zijn in 1996 49 vogelsoorten als broedvogel vastgesteld. Hiervan zijn er 44 soorten gebiedsdekkend geïnventariseerd.

Onder de vastgestelde broedvogelsoorten bevinden zich drie soorten die staan vermeld op de nationale Rode Lijst, namelijk de Grutto, Tureluur en Steenuil. Met name soorten van verrijgd moeras (onder andere Bosrietzanger) en soorten van randvegetaties (onder andere Braamsluiper, Grasmus) bereiken een hoge dichtheid. Vooral de Vreerkolk, die zich aan weerszijden van de geïncanaliseerde 'Grote Beek' bevindt en die nabij Bronkhorst uitmondt in de IJssel is van belang voor moerasvogels. Op wat langere termijn ziet de toekomst er voor de moerasvogels in het Object Bronkhorst somber uit.

Ten gevolge van verdroging en verruiging verandert het gebied langzamerhand in bos.

Opmerkelijk is dat elf 'algemene' soorten in het object Bronkhorst in 1996 niet zijn geïnventariseerd zoals Houtduif, Turkse Tortel, Winterkoning, Roodborst, Merel, Fitis, Koolmees, Spreeuw, Huismus, Ringmus en Vink. Voor sommige soorten zoals Turkse Tortel, Spreeuw, Huismus en Ringmus zou dit voor later misschien toch wel van belang zijn geweest.

Rob L. Vogel: De broedvogels van landschapselementen rondom Bronkhorst in 1996. 21 bladzijden, 43 verspreidingskaarten, 6 figuren, 3 tabellen (1997). Sovon-inventarisatie-rapport 97/05. Uitg. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Rijksweg 178, 6573 DG Beek-Ubbergen, (024) 684 81 11. Prijs f 17,50. Girorekening 2 905 988.

Nestkasten en ringwerk bij Ede in 1996

Over nestkastcontrole en ringactiviteiten rondom Ede verscheen over 1996 het 38ste jaaroverzicht. Een hele prestatie om het met de regelmaat van de klok sinds 1958 het ring- en nestkastenwerk in de bossen van de Noord-Ginkel op de voet te volgen.

Van de 239 opgehangen nestkasten waren er 191 bewoond en wel voornamelijk door Bonte Vliegenvangers (83) en Koolmezen (79). Ook werden Pimpelmees (21), Zwarte Mees, Gekraagde Roodstaart, Boomklever en Ringmus in de kasten broedend aangetroffen.

Het bezettingspercentage was 80%. Behalve de Wageningse kasten met vliegopeningen van 25 tot 32 millimeter (grotere openingen komen voor als gevolg van het werk van Grote Bonte Spechten) hingen er ook dertien spleetkasten voor Boomkruipers. Dit zijn speciale kasten met een opening van 115 x 32 millimeter naar de stam toe gericht. Daarin komen ook andere holenbroeders tot broeden. Exclusief voor Boomkruipers is het driehoekige nestkastje waarvan de punt naar beneden hangt en twee kleine openingen naar de stam wijzen. Van deze soort hangen er vijf kasten. Bovendien hangt er een bosuilenkast, die ook in 1996 weer was bezet. Er vlogen vijf jongen uit.

Op de Noord-Ginkel werd in 1996 het broedseizoen als redelijk beschouwd, maar evenals in 1995, met een naar verhouding geringe diversiteit aan soorten.

Van 1 september 1995 tot en met 31 augustus 1996 werden in totaal 533 vogels van een ring voorzien. Van de twaalf geringde soorten werden

411 Bonte Vliegenvangers, 38 Huismussen en 29 Koolmezen geringd.

Tot en met 1996 werden in totaal 8500 Bonte Vliegenvangers geringd. Uiteraard heeft dat interessante terugvondsten opgeleverd. Er werden ook vogels teruggevangen die elders waren geringd zoals op De Hoge Veluwe, het Deelerwoud, de Buunderkamp, de Westerheide en de Loenermark.

Sommige Bonte Vliegenvangers maakten al zeven- en achtmaal een retourvlucht naar Afrika en kwamen daarbij soms elk jaar naar hetzelfde kastje terug.

De samenstellers van dit verslag zijn: J.N. van Laar & H. Stel. Naderre inlichtingen over het verslag zijn verkrijgbaar bij H. Stel, Balilaan 5, 6712 AW Ede, (0318) 61 08 75.

Jaarverslag 1996 -

Vogelwerkgroep De Haeselaar, Echt

Het Jaarverslag over 1996 van de Vogelwerkgroep 'De Haeselaar' bevat niet minder dan negentig bladzijden met artikelen over het weer en de voedselomstandigheden, gebiedsoverzicht (1988-1996), bijzondere, zeldzame en kolonievogels, wintertellingen van watervogels (1993-1996), broedvogelmonitoringproject bijzondere soorten IJzerbosch en 't Hout 1996, inventarisatie terrein kalkzandsteenfabriek 'De Hazelaar' 1988-1996, inventarisatie Nederlands-Duitse grensgebied omgeving Schalbruch-Isenbruch 1996, broedvogelmonitoringproject Lilbosch 1996, idem Dilkensweerd 1996, najaarstrek over trektoest 'De Vossenaard' 1992-1996, huiszwaluwinventarisatie in Midden-Limburg 1990-1996, Punt Transect Tellingen (PTT) 1994-1996, Bijzondere Soorten Project-Niet-Broedvogels (BSP-NB) 1989-1996, fenologie waarnemingen, beek-telling Vloedgraaf, Geleenbeek en Oude Maas 1992-1996, Kerkuilen, vogelbescherming, nestkastenproject en excursieverslagen naar Cap Gris-Nez, Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden. Het is enorm wat deze vogelwerkgroep, die in november 1988 werd opgericht, met zijn vijftientig leden presteert.

Op 14 november 1996 ontving Wim de Veen uit handen van de voorzitter van het Natuurhistorisch Genootschap, Ton Lenders, de Rector Cremers Penning voor zijn grote verdienste en niet aflatende activiteiten ten behoeve van de natuur in de ruimste zin.

De Vogelwerkgroep De Haeselaar, Echt is aangesloten bij de Vogelstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Geïnteresseerden kunnen dit Jaarverslag 1996 verkrijgen bij het Publicatiefonds van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg, Groenstraat 106, 6074 EL Melick, (0475) 53 70 45.

U kunt het jaarverslag 1996 bestellen door f 10,- + f 5,- portokosten over te maken op postgiro 429 851, ten name van Publicatiebureau Natuurhistorisch Genootschap, Melick, onder vermelding van 'Haeselaar 1996', of Bfr. 275 op giro 000-1616562-57.